

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО ЗА ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Според Конвенцията за биологичното разнообразие понятието „биоразнообразие“ обозначава променливия състав на живите организми от всички местообитания, включително – но не само – сухоземните, морските и другите водни екосистеми и екологичните комплекси, от които те са част; то включва вътревидовото, междувидовото и екосистемното разнообразие.

Земеделието и биоразнообразието

Биоразнообразието и свързаните с него екосистемни услуги ни осигуряват храна, суровини, кислород, чиста питейна вода, плодородна почва, защита от природни бедствия и опрашване. Освен това те носят и здравни и естетически ползи, както и дават удачна възможност за работни места и инвестиции. Само в Европейския съюз близо 14.6 милиона работни места зависят от тези услуги¹, като приходите от зоните на консервационната мрежа на Европейския съюз „Натура 2000“, които идват от туризма и допълнителните икономически дейности², се оценяват на 200-300 милиарда евро годишно.

Въпреки това тези „безплатни“ природни дадености са под сериозна заплаха: 25% от европейските видове са на прага на изчезването, голямата част от екосистемите ни се определят като „деградирани“, а 30% от територията на ЕС са в голяма или средна степен фрагментирани поради разпръснатия характер на сивата инфраструктура³. Мудността при решаването на проблема със загубата на биоразнообразието и свързаните с него услуги ни изправя пред потенциалната загуба на 50 милиарда евро годишно в рамките на ЕС⁴.

Ето защо е очевидно, че всички заинтересовани трябва да действат в полза на биоразнообразието и в полза на самите нас, преди да е станало прекалено късно. В рамките на тези действия земеделието има ключова роля за оформянето на бъдещето на околната среда. Ролята му е многофункционална: реколтата е само един елемент от производителния процес на земеделските системи. Има и много други преки ползи от типа на тъкани, дървесина и компост, както и регулиране на естествените процеси, например поддържането на биоразнообразието в почвата, водоснабдяване, улавяне на въглерод и опрашването, които със сигурност са важни и в голяма част са от решаващо значение за дългосрочната устойчивост. С цел да осигурим качествен баланс между множеството разнообразни услуги на биоразнообразието е важно да поддържаме последното в добро състояние – както в почвата, така и над нея. Да вземем за пример опрашването – има широк спектър от видове-опрашители, например пчелите, земните пчели, мухите, сирфидните мухи, пеперудите и бръмбарите, които предоставят екосистемна услуга за земеделието на стойност милиарди евро. Разнообразието от местообитания и видове – както диви, така и питомни – допринася за здрави, биологични земеделски системи, които могат да предпазват културите от вредители, да съхраняват големи количества въглерод и да са по-устойчиви на природни бедствия в сравнение с високо интензифицираните системи.

Стратегия за биоразнообразието на Европейския съюз до 2020 г. – Приложимост за земеделието

¹ FEEM. The Social Dimension of Biodiversity Policy. 2011.

² European Commission Staff Working Paper on Financing Natura.

³ The EU Biodiversity Strategy to 2020.

⁴ The costs of not implementing the environmental acquis - Final report ENV.G.1/FRA/2006/0073.

След като призна, че загубата на биоразнообразие е сред ключовите екологични предизвикателства за ЕС, Съюзът предприе нова стратегия, за да сложи край на тази загуба. Стратегията се състои от шест основни цели, четири от които имат отношение към земеделието.

Цел 1 – Пълно прилагане на Директивата за птиците и на Директивата за местообитанията

Първата цел се съсредоточава върху адекватното приложение на Директивата за птиците и на Директивата за местообитанията и върху подобряването на основния елемент в опазването на природата в ЕС – мрежата „Натура 2000“.

Предвид че много от участниците в земеделието са ангажирани по един или друг начин с „Натура 2000“ чрез управление на територии или ангажираност в разнообразни агро-екологични схеми, тази цел ги засяга доста пряко. Целта предписва увеличение от 100% в оценките на местообитанията и 50% в оценките на видовете по Директивите за местообитанията и за птиците, които да демонстрират подобрене в консервационния статус. За да се постигне това, стратегията призовава към интеграция на изискванията за опазване и управление в основните политики за земята и водите, насърчаването на обмен на опит и добри практики и подобряване на сътрудничеството между основните заинтересовани страни.

Цел 2 – Управление и възстановяване на екосистемите и предлаганите от тях услуги
Втората цел се съсредоточава върху възстановяването на деградиралите екосистеми и техните ценни услуги до 2020 г. чрез оценка на статуса им, изграждането на Стратегия за зелена инфраструктура и предотвратяването на мрежови загуби на биоразнообразие.

До 2020 г. 15% от деградиралите екосистеми трябва да бъдат възстановени; трябва да бъде установена и зелена инфраструктура. До 2014 г. ще бъдат разработени стратегически рамки, които да картират и оценят статуса на екосистемите и да зададат приоритетите за възстановяването на самите тях и на услугите им в ЕС, на национално и на поднационално ниво. Предвид сериозният процент земеделски площи, те ще изиграят важна роля както за осигуряването на екосистемни услуги, така и за създаването на зелена инфраструктура. Последната ще гарантира качествено функциониране на екосистемите, като осигури връзка между, както и пропускливост на силно фрагментираните релефи. Целта за предотвратяване на мрежовите загуби на биоразнообразие също е силно свързана със земеделието. Новите инвестиции трябва да преминават през така наречения „контрол за биоразнообразие“, който цели да гарантира, че всички вредни за околната среда действия се извършват само със съответната компенсация или заместващи действия.

Цел 3 – Увеличаване на приноса на селското и горското стопанство за биоразнообразието

Третата цел се стреми да интегрира опазването на биоразнообразието в политиките на селското и горското стопанство като насърчава собствениците на гори и земя да ги управляват устойчиво.

ЕС цели до 2020 г. да включи максимална земеделска площ (пасища, орна земя и трайни насаждения) в териториите, покрити от мерките, свързани с биоразнообразието под ОСП, така че да гарантира опазването на биоразнообразието. Целта е да се стигне

до измеримо подобрене⁵ в консервационния статус на видовете и местообитанията, които зависят или се влияят от земеделието. Подобрене е нужно и в осигуряването на екосистемни услуги в сравнение с базовите показатели за ЕС от 2010 г., което ще насърчи устойчивото управление.

Също така биоразнообразието трябва да бъде по-добре интегрирано и във финансовите механизми на ЕС. Съюзът планира да осигури директни плащания за екологичните обществени стоки в Общата селскостопанска политика на ЕС, а Комисията предлага директните плащания на ОСП да стимулират доставчиците на екологични обществени стоки, които надхвърлят кръстосаното спазване (например постоянни пасища, зелени площи, ротация на културите, екологичен подход, Натура 2000). Комисията също предлага подобряване и опростяване на стандартите за кръстосано спазване на ДСЕУ (Добрите селскостопански и екологични условия), както и обсъждане на включването на Директивата за водната мрежа в рамките на кръстосаното спазване, веднага щом директивата бъде приложена и бъдат идентифицирани оперативните задължения за фермерите с цел подобряване състоянието на водните екосистеми в селскостопанските райони.

По-доброто насочване на развитието на селскостопанските райони към опазването на биоразнообразието също е сред основните цели. Комисията и държавите-членки целят да интегрират количествено измеримите цели за биоразнообразието в стратегиите и програмите за развитие на селскостопанските райони, като съобразят действията си с регионалните и местните нужди. Предстои да бъдат създадени механизми за улесняване на сътрудничеството между фермери и горски служители, за да се постигне непрекъснатост на характеристиките на местата, защита на генетичния ресурс и други механизми за сътрудничество за опазването на биоразнообразието. Опазването на селскостопанското генетично разнообразие в Европа също ще бъде подкрепено. Комисията и държавите-членки ще насърчат налагането на агро-екологични мерки за подкрепа на генетичното разнообразие в земеделието и за разкриване на възможностите за развитие на стратегия за опазването на генетичното разнообразие.

Цел 5 – Борба с инвазивните чужди видове

Инвазивните чужди видове (ИЧВ) се установяват извън естествените си ареали и могат да доведат до сериозни икономически и екологични проблеми, оценявани на 12.5 милиарда евро всяка година. Тези видове трябва да бъдат държани под контрол или да бъдат ликвидирани.

Установяването на система за своевременно предупреждение и на механизъм за бързо реагиране ще бъде решаващо за защитата на естествените екосистеми и овладяването разпространението на ИЧВ – и на местно ниво, по местата, където тези видове всъщност нанасят най-сериозни щети.

С цел да помогнем за приложението на Стратегията, Европейската комисия ще разработи съвместно с държавите-членки и с останалите заинтересовани страни Общи рамки за приложение, в които ще се уточнят бъдещите стъпки.

⁵ И за двете цели подобрието трябва да се измерва съобразно количествените цели за подобрене за консервационния статус на видовете и местообитанията от европейски интерес в Цел 1 и възстановяването на деградирани екосистеми в Цел 2.

Тази брошура се издава с подкрепата на Европейската комисия, но не отразява непременно нейната позиция или мнение.

По-подробна информация може да намерите на нашия уебсайт: www.ceeweb.org.

